

RAPORTAREA NEFINANCIARĂ ÎN LEGĂTURĂ DIRECTĂ CU SĂNĂTATEA ȘI SECURITATEA ÎN MUNCĂ LA NIVELUL ENTITĂȚILOR PUBLICE

NON-FINANCIAL REPORTING IN DIRECT CONNECTION WITH OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY AT THE LEVEL OF PUBLIC INSTITUTIONS

Autor: **Claudiu – Florin DEAC, Drd.**

e-mail: deac.claudiuflorin@yahoo.ro

Coordonator științific: **Iuliana CENAR, Prof. Univ. Dr.**

e-mail: cenar_iuliana@uab.ro

Universitatea “1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, România

Abstract. *The article addresses the issue of disclosure of occupational safety and health issues by public entities in Romania, under the influence of recent changes in the legislative framework imposed by the adoption of EU Directive 2014/95 on non-financial reporting by large corporations exceeding 500 employees. The purpose of our study is to determine the relevant factors that influence the level of communication within Romanian companies and to highlight the importance of human resources as a determining factor in the capital of the entity. In our country, the legislative framework is quite broad in terms of non-financial reporting, and at the level of health and safety at work this is often done only at the formal level, generating unjustified additional costs. Through this article we want to add value to the literature in the field of health and safety at work and to sound the alarm on its importance in the work environment.*

Cuvinte cheie: non-financial reporting; public entities; environment; human resources

JEL: H10, H50, H60

Introducere

În ultimii ani, tendința economiei de a se baza pe adăugarea de valoare, pe eliminarea limitelor impuse de regimul politic aferent fiecărei regiuni și globalizarea economică la nivel mondial, a avut drept consecință schimbarea sistemului de comunicare organizațională care se bazează pe sustenabilitate, formând un echilibru între informațiile furnizate de raportările financiare și nefinanciare anuale. Astfel, în ultima perioadă, raportarea nefinanciară a cunoscut o creștere semnificativă în ceea ce privește implementarea acesteia la nivel internațional conturându-se în jurul așa-zisei “triple-bottom-line” care în literatura de specialitate conturează simultan dimensiunea economică, dimensiunea socială și dezvoltarea dimensiunii privind protecția mediului [1]. Aceste componente economice, sociale și de mediu, ale rapoartelor anuale au scopul de a crește transparența informațiilor prezentate în cadrul acestora și de a furniza informații concrete și relevante diferitelor categorii de utilizatori.

Pornind de la acești trei piloni a luat naștere raportarea integrată care scoate în relief o schemă mai complexă de raportare a durabilității printr-o structură concentrată și un set larg de principii directoare [2]. Acest model de raportare apare din nevoia de a satisface cererile de creștere a transparenței activităților economice din sectorul privat, dar care în timp s-a transpus perfect și în cadrul organizațiilor din sectorul public.

Odată cu apariția noului mod de raportare în sectorul public, s-au dezvoltat anumite sisteme de certificare menite să adauge credibilitate informațiilor furnizate din domeniul economic, social, de mediu dar și din cel al sănătății și securității în muncă. Studiind literatura de specialitate se poate observa că există o serie de standarde care stabilesc cadrul general de raportare, cel mai utilizat standard fiind modelul GRI (inițiativa globală pentru raportare) [4], care conform bazei de date cu același nume din anul 1999 până în prezent, la nivel mondial, 13942 de organizații au

elaborat aproximativ 55678 de rapoarte de sustenabilitate pe baza regulilor impuse de standardele GRI.

Revizuirea literaturii de specialitate

La nivelul Uniunii Europene a fost adoptată de către Consiliul European Directiva nr. 95/2014 care reglementează raportarea nefinanciară în cadrul entităților de interes public care depășesc 500 de angajați. La nivelul țării noastre entitățile de interes public sunt definite diferit de cadrul legislativ aflat în vigoare, și anume: conform Ordinului Ministerului Finanțelor Publice numărul 1802 din 29 decembrie 2014, din cadrul entităților de interes public fac parte societățile/companiile naționale, societățile cu capital integral sau majoritar de stat și regiile autonome; Directiva europeană nr. 34/2013 definește entitățile de interes public ca fiind întreprinderile care au o relevanță semnificativă pentru public, prin natura activităților lor, dimensiunea sau numărul lor de salariați, din aceste definiții rezultă că aceste societăți sunt administrate de stat pentru a deservi sau a reprezenta interesele societății civile.

O altă nebuloasă a legislației românești o reprezintă definirea instituțiilor publice. Pornind de la articolul 135, punctul 5 din Constituția României care definește aceste instituții ca fiind toate „persoanele juridice care au fost înființate prin acte de putere sau de dispoziție a autorităților publice centrale sau locale în scopul realizării unor activități fără caracter comercial sau pentru îndeplinirea unui serviciu public nepatrimonial”, apare necesitatea diferențierii noțiunii de instituție publică față de noțiunea de instituție de interes și utilitate publică. În literatura juridică, instituțiile publice sunt definite ca fiind organizații care se înființează în sistemul administrației publice centrale sau locale, iar instituțiile de interes și utilitate publică sunt definite ca fiind organizate sub forma unor persoane juridice de drept privat, de interes și utilitate publică, având scopul de a satisface interesul public în domeniul lor de activitate.

Ca atare, instituțiile publice sunt acele entități care se înființează și funcționează în subordinea autorităților publice, iar instituțiile de interes și utilitate publică sunt acele entități care se înființează și funcționează la inițiativa persoanelor juridice de drept privat și cărora li se delegă de către autoritatea publică anumite atribuții cu menirea de a presta servicii publice.

Din anul 2017 prevederile acestei directive se aplică și în România, unde informațiile cerute de aceasta trebuie să fie cuprinse într-o declarație nefinanciară prezentată ca anexă la raportul de gestiune sau prin întocmirea unui raport separat care v-a cuprinde aspecte legate de protecția mediului, respectarea drepturilor omului, combaterea corupției și probleme sociale [3].

Criteriul care determină domeniul de aplicare al Directivei 95/2014 este cel privind mărimea organizațiilor, acesta vizând companiile mari și grupurile de companii fiind definite cu ajutorul Directivei Europene 34/2013 astfel [5]:

- din cadrul companiilor mari fac parte acele corporații care la data publicării bilanțului depășesc limitele a cel puțin două din următoarele trei criterii: au total active mai mari de 20.000.000 euro, au cifra de afaceri netă mai mare de 40.000.000 euro și un număr mediu de anagajați mai mare de 250.
- din categoria grupurilor mari fac parte acele entități formate din societățile-mamă și filialele aferente care la momentul publicării bilanțului societății-mamă depășesc cel puțin două din următoarele trei criterii: total active mai mari de 20.000.000 euro, cifra de afaceri netă mai mare de 40.000.000 euro și un număr mediu de anagajați mai mare de 250.

Cercetând cadrul legislativ din România, în speță Ordinele 1938/2016 și respectiv 3456/2018 emise de către Ministerul Finanțelor Publice ca completare la legislația deja existentă,

declarația nefinanciară se anexează la raportul administratorului de către toate companiile care la data depunerii bilanțului au un număr mediu de angajați mai mare de 500.

O remarcă care trezește interes poate fi făcută pe baza articolului 19, aliniatul a, punctul 3 coroborat cu articolul 29, aliniatul a, punctul 4, din Directiva 34/2013 care prevede că entitățile economice pot fi scutite de la obligația de a emite un raport nefinanciar dacă acest raport este emis la nivel de grup sau în cadrul companiei mamă, de aici se explică de ce în România este un număr foarte mic de companii care întocmesc acest raport, deoarece o sincopă legislativă permite încă, ca acest raport să fie întocmit la nivel de grup și nu personalizat la nivel de țară.

Într-o economie cu flux continuu, abordările managerilor au la bază comportamente prudente și de protecție deoarece apare imprevizibilitatea operațiunilor economice, iar pentru a crește nivelul de încredere la nivel psihico-social aceștia abordează un teritoriu neexplorat cum ar fi cel al securității și sănătății în muncă.

În România acest trend apare mult mai târziu, fiind menționat pentru prima dată în „The CSR Report Magazine” în anul 2017 de unde aflăm și că pe teritoriul țării noastre doar 29 de entități au întocmit rapoarte nefinanciare care au la bază principiile pactului global ONU și standardul GRI, iar din acest număr sub 10% au fost instituții de interes public. Deși aceste cifre ne oferă o imagine de ansamblu asupra mărimii fenomenului de raportare nefinanciară am constatat că numărul entităților care raportează situații nefinanciare în anul 2017-2018, după transpunerea Directivei 95/2014 în legislația națională, este mult mai mic decât cel inițial.

Abordarea managerială a sănătății și securității în muncă și modul de pregătire al raportului sunt două operațiuni care trebuie să cuprindă politicile de dezvoltare din domeniul sănătății și securității în muncă și informarea angajaților despre dispozițiile și modul de integrare a acestora în cadrul colectiv prin îmbunătățirea culturii organizaționale și elaborarea de rapoarte sustenabile care au ca sisteme de referință propriile sisteme de evaluare [6].

O altă politică menită în a dezvolta sistemul de sănătate și securitate în muncă presupune acceptarea personalului de a participa la procesele de fundamentare a deciziilor de sănătate și securitate în muncă, precum și la elaborarea de strategii pentru a diminua efectele prerogative ale apariției bolilor profesionale, a accidentelor de muncă și a supraepuizării personalului calificat.

Mulți specialiști din domeniul securității și sănătății în muncă pun accent pe instruirea personalului în acest domeniu, pe conștientizarea acestuia asupra importanței dezvoltării organizaționale și furnizarea de locuri de muncă sigure și sănătoase [7], dar și pe cunoașterea unor date statistice privind apariția leziunilor la locul de muncă, numărul de cazuri de boli profesionale, frecvența leziunilor care aduc personalul în incapacitate temporară de muncă, rata absențelor datorate bolilor profesionale. Componentele raportării nefinanciare sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Tabelul 1. Aspecte principale cuprinse în raportările nefinanciare [2]

Componentele raportării nefinanciare	Caracteristici
Resursa umană	<ul style="list-style-type: none"> • dialog social; • personal informat; • egalitatea sexelor; • sănătate și securitate în muncă; • dialog cu comunitățile locale.
Drepturile omului	<ul style="list-style-type: none"> • prevenirea abuzurilor; • lupta împotriva corupției; • egalitatea de șanse; • combaterea luării de mită;

	<ul style="list-style-type: none"> • măsuri anti-discriminatorii; • promovarea diversității.
Mediul înconjurător	<ul style="list-style-type: none"> • impactul actual și previzibil al operațiunilor companiei asupra mediului; • utilizarea energiilor regenerabile; • controlul gazelor cu efect de seră; • decontaminarea apelor uzate; • măsurarea poluării aerului.
Alte componente	<ul style="list-style-type: none"> • consecințele schimbării climatice; • angajamente privind dezvoltarea sustenabilă.

În țara noastră, companiile din sectorul public și cele cu capital mixt, au valori mai mari ale indicelui de raportare nefinanciară în comparație cu companiile din sectorul privat.

Deși acest sistem de raportare a fost conceput inițial pentru sistemul privat acesta s-a adaptat și cerințelor din sectorul public, datorită schimbării cadrului legislativ și a numărului mare de persoane interesate de informațiile furnizate de acest raport.

Concluzii. Modul în care evoluează societatea atât în plan social cât și economic a impus sectorului public implementarea unui nou sistem de management care va fructifica oportunitățile tehnico-informatică și va aprofunda aspectele referitoare la formalizarea unei metodologii de analiză a situațiilor financiare și nefinanciare din acest sector, luând exemplul din sectorul privat unde informațiile economico – financiare și non-financiare sunt utilizate și valorificate mai bine, satisfăcând nevoile diverselor categorii de utilizatori.

Cercetarea literaturii de specialitate ne-a arătat că un număr din ce în ce mai mare de manageri din sectorul public conștientizează importanța resursei umane ca element de bază al capitalului entității. Aceste tendințe elimină mitul pe care îl susțin o parte din savanți și anume că sănătatea și securitatea în muncă se face doar la nivel formal ca o obligație legislativă generatoare de costuri și înlesnesc trecerea către o gândire libertină care fructifică beneficiile multiple atât pentru angajați, cât și pentru entitate și comunitatea locală.

O nouă abordare privind prezentarea informațiilor din situațiile nefinanciare este în curs de elaborare, deoarece există o lipsă de consecvență și convergență cu standardele internaționale de raportare, urmărindu-se ridicarea nivelului de conformitate cu punctele de referință și asigurarea unei sustenabilități cu o strategie îndelungată. Prin adoptarea acestor elemente menționate mai sus va crește acuratețea, corectitudinea și încrederea față de datele furnizate de situațiile nefinanciare.

Prin urmare, încă mai sunt multe de făcut de către guvern, de comunitate și de părțile interesate pentru a se alătura marilor țări dezvoltate economic și pentru a pleda pentru răspândirea mai largă a principiilor durabile în cadrul României și al mediului de afaceri.

Referințe bibliografice

- [1] Amos, O., A., Uniamikogbo, E. Sustainability and Triple Bottom Line: An Overview of Two Interrelated Concepts. *Igbinedion Univ. J. Account.* 2016, 2, 88–126.
- [2] Păun, A., P., Cercetări empirice privind performanța de Securitate în contextul responsabilității sociale corporative, Teză de doctorat, Universitatea din Petroșani, Petroșani, România, 2019.
- [3] Tiron-Tudor, A., Nistor, S., Ștefănescu, A., Zanellato, G., Înglobarea raportării nefinanciare într-un cadru coercitiv pentru îmbunătățirea responsabilității sociale: cazul companiilor listate din România, *Editura Amfiteatru Economic*, 2019, 21, 590–606.

- [4] GRI's Sustainability Disclosure Database. Available online: <https://database.globalreporting.org> (accesat în 15 Mai 2020). Sustainability 2020, 12, 1963–26 of 28
- [5] Ducu, C., Toma, B., Obligativitatea raportării non-financiare de către companii din UE—Impactul Directivei 2014/95/UE asupra mediului de afaceri din România, București, România, 2014, p. 57.
- [6] Giorgi, G., Arcangeli, G., Mucci, N., Cupelli, V., Economic Stress in Workplace: The Impact of Fear the Crisis on Mental Health. Work 2015, 51, 135–142.
- [7] Obrad, C., Gherhes, V., A Human Resource Perspective on Responsible Corporate Behavior. Case Study: The Multinational Companies in Western Romania. Sustainability 2018, 10, 726.